

Voorzieningen

LET OP

Deze themapagina wordt regelmatig bijgewerkt.

De laatste versie is altijd te vinden op: www.quickscangezondeleefomgeving.nl/download/

INHOUD

1	Voorzieningen en welbevinden.....	2
2	Indicator van voorzieningen.....	2
3	Data over voorzieningen.....	2
4	Gezondheidsambitie: goede voorzieningen	2
5	Score bepalen.....	3
5.1	Stedelijk gebied	3
5.2	Landelijk gebied.....	3
6	Interpretatie van de score.....	3
7	Mogelijkheden en voorbeelden voor voorzieningen	3
8	Meer informatie en literatuur.....	4
	Versiebeheer	4

De inhoud van deze themapagina mag vrij gebruikt worden door GGD'en, gemeenten en provincies, met vermelding van de bron. Het gebruik voor commerciële doeleinden is nadrukkelijk niet toegestaan, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van GGD Gelderland-Midden.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Quickscan Gezonde Leefomgeving, Voorzieningen, versie april '20. GGD'en Gelderland en Overijssel.

1 VOORZIENINGEN EN WELBEVINDEN

Een gezonde leefomgeving heeft voldoende, bereikbare en passende voorzieningen voor de inwoners. We maken in het dagelijks leven gebruik van de diverse voorzieningen in onze omgeving: gezondheidszorg, onderwijs, winkels, recreatie, vervoersvoorzieningen en horeca zijn de belangrijkste. Deze voorzieningen zijn noodzakelijk, maken het mogelijk om te participeren in de samenleving en dragen bij aan sociale cohesie in buurt of wijk. Enkele voorbeelden:

- Huisartskundige zorg bij medische klachten
- Boodschappen voor onze dagelijkse levensbehoeften
- Scholen voor onderwijs van kinderen en jongeren
- Deelname aan sportieve of culturele activiteiten
- Nabijheid van een treinstation om over langere afstanden te kunnen reizen

Het niet of minder in staat zijn om gebruik te maken van deze voorzieningen gaat ten koste van het dagelijks functioneren en daarmee van de gezondheid. Dit geldt nog eens extra voor kwetsbare groepen zoals bijvoorbeeld ouderen, chronisch zieken en mensen met een beperking. In sommige gevallen kan dit bijdragen aan:

- Het niet krijgen van nodige zorg
- Vereenzaming door sociale isolatie
- Het verminderen van de zelfredzaamheid

Daarnaast leidt de noodzaak om grotere afstanden af te leggen om voorzieningen te bereiken tot meer gebruik van (ongezonde) vervoersvormen zoals de auto. Dit leidt tot minder beweging en ook tot extra luchtverontreiniging, geluid en verkeersonveiligheid.

Krimp en vergrijzing zijn maatschappelijke ontwikkelingen waardoor de bereikbaarheid of aanwezigheid van voorzieningen achteruit kan gaan ([RIGO 2011](#)).

2 INDICATOR VAN VOORZIENINGEN

Als indicator wordt de dimensie Voorzieningen uit de Leefbaarometer gebruikt voor voorzieningen. Deze dimensie geeft aan hoe een gebied scoort ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De dimensie Voorzieningen van de Leefbaarometer is samengesteld uit gegevens over aanwezigheid van gezondheidszorg, detailhandel, horeca, onderwijs, vervoer en recreatie.

3 DATA OVER VOORZIENINGEN

De dimensie 'Voorzieningen' uit de Leefbaarometer staat op www.leefbaarometer.nl/kaart. Zoom in tot buurtniveau. De score 'Voorzieningen' van de Leefbaarometer wordt zichtbaar bij het klikken op een gebied op de kaart. De score 'Voorzieningen' is in de Leefbaarometer uitgedrukt in een cijfer variërend tussen -1 en +1.

Ook informatie over de ontwikkeling van de voorzieningen tussen 2012 en 2014 is interessant en te vinden op de site van de Leefbaarometer. Selecteer daartoe links in het menu bij 'indicator' de 'Leefbaarheidsontwikkeling' en klik op de betreffende buurt of wijk. Een positieve score betekent dat de score voor voorzieningen is verbeterd.

Daarnaast zijn er ook bij het CBS gegevens beschikbaar op buurt-, wijk- en gemeenteniveau over afstand van woningen tot uiteenlopende soorten voorzieningen, zie [CBS Statline](#).

4 GEZONDHEIDSAMBITIE: GOEDE VOORZIENINGEN

De gezondheidsambitie voor voorzieningen is een leefbaarometerscore van $> 0,2$ in stedelijk gebied en $> 0,0$ in landelijk gebied. Voor het bepalen van de ambitie is het van belang om te kijken naar lokale omstandigheden. Er kan voor worden gekozen om voor bepaalde buurten en wijken een andere ambitie vast te stellen.

5 SCORE BEPALEN

Bekijk de kaart van de Leefbaarometer. Zoom in op wijk- of buurtniveau. Klik vervolgens op het gewenste gebied en bekijk de dimensie 'Voorzieningen'. Voor landelijk gebied is een andere Quickscanscore-indeling gemaakt dan voor stedelijk gebied. In stedelijk gebied zijn er meer voorzieningen op kortere afstand dan in landelijk gebied. De mogelijkheden en verwachtingen wat betreft voorzieningen liggen in stedelijk gebied ook hoger dan in landelijk gebied.

5.1 Stedelijk gebied

Leefbaarometerscore voor Voorzieningen	$\leq 0,0$	0,0 tot 0,1	0,1 tot 0,2	0,2 tot 0,3	$>0,3$
Score Quickscan Gezonde Leefomgeving	1	2	3	4	5

5.2 Landelijk gebied

Leefbaarometerscore voor Voorzieningen	$\leq -0,3$	-0,3 tot -0,2	-0,2 tot -0,1	-0,1 tot 0	>0
Score Quickscan Gezonde Leefomgeving	1	2	3	4	5

6 INTERPRETATIE VAN DE SCORE

Score van 4 of 5:

Er zijn voldoende voorzieningen in de buurt.

Score van 3:

Het aantal voorzieningen in de buurt is matig.

Score van 1 of 2:

Er zijn onvoldoende voorzieningen in de buurt. Dit kan onder meer leiden tot onvoldoende toegang tot zorg, verminderde zelfredzaamheid en eenzaamheid.

Betrek bij de interpretatie van de score ook welke mensen gevoelig zijn voor de aanwezigheid van voorzieningen, waaronder ouderen, mensen met fysieke beperkingen, mensen zonder auto of rijbewijs en mensen zonder sociaal vangnet. Houd ook rekening met mensen met lage sociaal economische status of andere factoren die een rol spelen bij gezondheidsachterstanden. In de Themapagina Gebiedsbeschrijving staat informatie over inwoners van het gebied.

7 MOGELIJKHEDEN EN VOORBEELDEN VOOR VOORZIENINGEN

De GGD'en hebben de [Kernwaarden voor een Gezonde Leefomgeving](#) ontwikkeld ter ondersteuning van de GGD-advisering. De 10 kernwaarden beschrijven ambities voor een gezonde leefomgeving, gerubriceerd binnen de thema's woonomgeving, mobiliteit en gebouwen. In de onderliggende documenten is voor iedere kernwaarde uitgewerkt welke principes daaraan bijdragen, en zijn voorbeelden verzameld voor het toepassen van die principes in de GGD-praktijk. We verwijzen voor mogelijkheden en voorbeelden in relatie tot voorzieningen naar de kernwaarden waarin deze aan bod komen:

- Woonomgeving en Gebouwen
  - o Dagelijkse voorzieningen, wonen en werken zijn goed gemengd

- Bied voorzieningen om elkaar te ontmoeten, zoals bankjes op pleinen en bij speelplekken
- Bied voorzieningen voor (niet clubgebonden) sport- en spelactiviteiten.
- Mobiliteit
  - Maak aantrekkelijke, veilige en directe wandel- en fietsroutes in de buurt van scholen en kindvoorzieningen, verzorgingshuizen en ouderenvoorzieningen.
  - Zorg voor voldoende, goede en veilige fietsstallingen nabij voorzieningen.
  - Zorg voor een OV-verbinding tussen iedere kern en noodzakelijke voorzieningen (supermarkt, school, huisarts, ziekenhuis) indien die niet in de kern liggen.

8 MEER INFORMATIE EN LITERATUUR

- De GGD is dé lokale adviseur op het gebied van gezondheid in relatie tot de leefomgeving. Zie www.ggd.nl voor contactgegevens.
- GGD [Kernwaarden voor een Gezonde Leefomgeving](#)
- RIGO Research en Advies BV en Atlas voor gemeenten, 2019, [Leefbaarheid in Nederland 2018](#)
- RIGO Research en Advies BV en Atlas voor gemeenten, 2015, [Leefbaarometer 2.0: Instrumentontwikkeling](#)
- RIGO Research en Advies BV en Atlas voor gemeenten, 2011, [Leefbaarheid in krimpgebieden, een verkenning van de relatie tussen bevolkingskrimp en leefbaarheid](#)
- RIVM 2015, [Themapagina Gezonde leefomgeving, gezondheid en zorg in de noordelijke krimpregio's](#)
- SCP 2017, [Dorpsleven tussen stad en land, Slotpublicatie sociale staat van het platteland,](#)

VERSIEBEHEER

Maart 2020:

- Nieuw format,
- Update hyperlinks,
- Koppeling met de Kernwaarden Gezonde Leefomgeving ten behoeve van 'mogelijkheden en voorbeelden'